

**ЗАХТЕВ
ЗА ДАВАЊЕ САГЛАСНОСТИ НА ИЗВЕШТАЈ О УРАЂЕНОЈ
ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ**

Шифра за идентификацију дисертације _____

Шифра УДК (бројчано) 330.34 (497.11)

Web адреса на којој се налази извештај Комисије о урађеној докторској дисертацији:

**СТРУЧНОМ ВЕЋУ ЗА ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКЕ НАУКЕ
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Молим да у складу са чл. _____ Закона о високом образовању и чл. 48 Статута Универзитета дате сагласност на извештај комисије о урађеној докторској дисертацији:

Назив дисертације: Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији

Научна област УДК (текст): Економија – Општа економија

Ментор и састав комисије за оцену дисертације:

1. Др Мирослав Ђорђевић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој
2. Др Љиљана Максимовић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област
3. Др Зоран Аранђеловић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Нишу, ужа научна област Теорија привредног развоја

Главни допринос дисертације (текст до 100 речи):

Докторска дисертација представља како теоријски, тако и практичан прилог домаћој литератури која није у пуној мери била посвећена актуелним дешавањима на глобалној економској сцени и утицају светских трендова на економију у транзицији, каква је наша. Стога је дата анализа удруженог дејства светске економске кризе и транзиционе рецесије на привреду Србије. У раду су анализиране последице кризе у САД и другим развијеним привредама, да би фокус у наставку био пребачен на поље транзиторних економија. Основни допринос дисертације уследио је у виду формулисања предлога мера за опоравак привреде Србије, уз уважавање разлика у приступу у односу на развијене земље у условима глобалне кризе.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме и име кандидата: Стоиљковић Соња

Назив завршеног факултета: Економски факултет Универзитета у Нишу

Одсек, група, смер: Општа економија

Година дипломирања: 2004.

Назив магистарског рада, односно докторског студијског програма: Национална економија у условима глобализације

Научно подручје: Национална економија, Привредни развој, Глобализација светске економије

Година одбране: 2009.

Факултет и место: Економски факултет, Ниш

Број публикованих радова: (навести рад који се тражи из члана 9. овог правилника)

Укупно 12 публикованих радова (један у категорији М52, два у категорији М33, шест у категорији М63, један у категорији М72 и два некатегорисана). Најзначајнији публиковани радови су:

- Ђорђевић М., Стоилковић С. (2009), *Globalization and the challenges of the world economic crisis*, Facta Universitatis, Series: Economics and Organization, Vol 6, N 3, 2009, стр. 261-267, ISSN 0354-4699 (М52);
- Ђорђевић М., Стоилковић С. (2012), *Европска унија као регионална интеграција у условима светске економске кризе*, зборник радова са Научног скупа: *Регионални развој и демографски токови земаља Југоисточне Европе*, Економски факултет, Универзитет у Нишу, стр. 3-11, ISBN 978-86-6139-048-7 (М33);
- Стоилковић С., Ђорђевић М. (2012), *Утицај европске дужничке кризе на привреду Србије*, зборник радова са Научног скупа: *Актуелна кретања у европској и светској привреди, Импликације на Србију*, Научно друштво економиста Србије са Академијом економских наука, Економски факултет у Београду и Економски факултет у Крагујевцу, стр. 103-114, ISBN 978-86-403-1255-4 (М63);
- Ђорђевић М., Стоилковић С. (2013), *Економска политика и јавни дуг у време глобалне кризе: препоруке водећих економиста данашњице*, зборник радова са Научног скупа: *Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије*, Економски факултет, Универзитет у Крагујевцу, стр. 243-258, ISBN 978-86-6091-043-3 (М63);
- Стоилковић С. (2010), *И раст је реалан пад, Глобална економска криза – утицај на Србију*, Економист, број 504, стр. 32-33, ISSN 1452-1059 - некатегорисан;
- Стоилковић С. (2009), *Придруживање Србије Европској унији*, Школа бизниса, Висока пословна школа струковних студија, Нови Сад, број 3, 2009, стр. 24-32, ISSN 1451-6551 - некатегорисан;

Назив и седиште организације у којој је кандидат запослен: Министарство спољних послова Републике Србије, Београд

Радно место: дипломата, саветник

**ПОТВРЂУЈЕМО ДА КАНДИДАТ ИСПУЊАВА УСЛОВЕ УТВРЂЕНЕ ЧЛ. _____
ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ И ЧЛ. 48 СТАТУТА УНИВЕРЗИТЕТА
У КРАГУЈЕВЦУ**

У прилогу вам достављамо: - Извештај комисије о оцени урађене докторске дисертације;
- Одлуку научно-наставног већа факултета о прихватању извештаја комисије о урађеној докторској дисертацији

Крагујевац, мај 2014.

Проф. др Љиљана Максимовић

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ**

Предмет: Извештај Комисије о оцени докторске дисертације

Одлуком Наставно-научног већа Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, број 1095/5-1) од 30.04.2014. године, именовани смо за чланове Комисије за писање Извештаја о оцени докторске дисертације под насловом “Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији”, кандидата мр Соње Стоиљковић.

На основу увида и свеобухватне анализе урађене и предате докторске дисертације, Комисија за писање Извештаја о оцени докторске дисертације за њену јавну одбрану подноси Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу следећи

ИЗВЕШТАЈ

I Подаци о кандидату

1. Основни биографски подаци

Мр Соња Стоиљковић је рођена 17.04.1980. године, у Пожаревцу. Основну и средњу Економску школу завршила је у Пожаревцу, са одличним успехом. Дипломирала је у року, априла 2004. године, на Економском факултету у Нишу, на тему: “Еластичност понуде и тражње у економској теорији.” Дипломски рад је одбранила са оценом 10 (десет). Поседује и звање економисте из области банкарства и финансија (Београд, 2001. година).

Последипломске студије, смер Управљање развојем, уписала је школске 2004/2005. године на Економском факултету у Нишу и испите предвиђене наставним планом положила са просечном оценом 9,78. Магистарску тезу под насловом “**Национална економија у условима глобализације**” одбранила је децембра 2009. године, једногласном одлуком стручне комисије, чиме је стекла звање **магистра економских наука**. Објавила је десетине радова из области привредног развоја, глобализације светске економије и процеса транзиције постсоцијалистичких привреда.

Од 2006. године запослена је у Министарству спољних послова Републике Србије. Након завршене Дипломатске академије и положеног дипломатско-конзуларног испита (2007. године), радила је као аташе за економску билатералну сарадњу. Од 2009. до 2014. године радила је на пословима из домена Уједињених нација, у оквиру Сектора за мултилатералу. Тренутно је на функцији саветника и припрема се за дужност у Амбасади Р. Србије у Тел Авиву.

Бави се списатељским радом и члан је Савеза књижевника у отаџбини и расејању. Поседује знање енглеског језика, верификовано на највишем нивоу, а служи се и шпанским и грчким језиком.

2. Научно-истраживачки рад кандидата

У току свог научно-истраживачког рада мр Соња Стоиљковић је успешно одбранила магистарску тезу под насловом “Национална економија у условима глобализације” (М72) на Економском факултету Универзитета у Нишу. Објавила је следеће ауторске и коауторске научне и стручне чланке:

Радови у водећим часописима националног значаја (М52):

1. Stoilković S., Đorđević M. (2009), *Globalization and the challenges of the world economic crisis*, Facta universitatis, Vol 6, N 3, 2009, стр. 261-267, ISSN 0354-4699;

Радови у научним часописима (М53):

2. Стоиљковић С. (2010), *И раст је реалан пад, Глобална економска криза – утицај на Србију*, Економист, број 504, стр. 32-33, ISSN 1452-1059;
3. Стоиљковић С. (2009), *Придруживање Србије Европској унији*, Школа бизниса, Висока пословна школа струковних студија, Нови Сад, број 3, 2009, стр. 24-32, ISSN 1451-6551;

Саопштења са међународних скупова штампана у целини (М33):

4. Стоиљковић С., Ђорђевић М. (2010), *Развојна стратегија у условима глобализације светског тржишта*, зборник радова са Научног скупа: *Регионални развој и демографски токови земаља Југоисточне Европе*, Економски факултет, Универзитет у Нишу, стр. 49-59, ISBN 978-86-6139-008-1;
5. Стоиљковић С., Ђорђевић М. (2012), *Европска унија као регионална интеграција у условима светске економске кризе*, зборник радова са Научног скупа: *Регионални развој и демографски токови земаља Југоисточне Европе*, Економски факултет, Универзитет у Нишу, стр. 3-11, ISBN 978-86-6139-048-7;

Саопштења са домаћих скупова штампана у целини (М 63):

6. Стоиљковић С. (2009), *Значај страних директних инвестиција за привреду Србије*, зборник радова са Научног скупа: *Економска политика Србије у 2010. години, Ка новом моделу макроекономске стабилности*, Научно друштво економиста и Економски факултет, Универзитет у Београду, стр. 383-397, ISBN 978-86-403-1048-2;
7. Стоиљковић С. (2010), *Процес транзиције привреде Србије – досадашњи резултати и препреке*, зборник радова са Научног скупа: *Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије у 2010. години*, Савез економиста Србије и Економски факултет, Универзитет у Крагујевцу, Крагујевац, стр. 217-228, ISBN 978-86-6091-010-5;
8. Стоиљковић С., Ђорђевић М. (2010), *Конкурентност српске привреде у условима кризе*, зборник радова са Научног скупа: *Како повећати конкурентност привреде и извоза Србије, Препоруке за креаторе економске политике*, Научно друштво економиста и Економски факултет у Крагујевцу, Крагујевац, стр. 135-155, ISBN 978-86-403-1095-6;
9. Стоиљковић С., Ђорђевић М. (2012), *Утицај европске дужничке кризе на привреду Србије*, зборник радова са Научног скупа: *Актуелна кретања у европској и светској привреди, Импликације на Србију*, Научно друштво економиста Србије са Академијом економских наука, Економски факултет у Београду и Економски факултет у Крагујевцу, стр. 103-114, ISBN 978-86-403-1255-4;
10. Стоиљковић С. (2012), *Економска политика Србије у доба кризе – Јавни дуг као огледало привреде*, са Научног скупа: *Изазов за економску политику Србије у 2013. години*, Научно друштво економиста Србије са Академијом економских наука, Економски факултет у Београду;
11. Стоиљковић С., Ђорђевић М. (2013), *Економска политика и јавни дуг у време глобалне кризе: препоруке водећих економиста данашњице*, зборник радова са Научног скупа: *Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије*, Економски факултет, Универзитет у Крагујевцу, стр. 243-258, ISBN 978-86-6091-043-3;

Магистарска теза (М 72):

12. Стоиљковић С. (2009), *Национална економија у условима глобализације*, Економски факултет Универзитета у Нишу;

II Приказ структуре и садржај урађене докторске дисертације

Докторска дисертација кандидата Соње Стоиљковић, магистра економских наука, под насловом “Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији” написана је на XI+220 страна компјутерски обрађеног текста (формата А4, стандардне величине слова и прореда), са 141 библиографском јединицом и 22 извора са Интернета. У циљу боље

прегледности, лакше упоредивости података и анализе добијених резултата у раду је приказано 18 табела, 23 графика и 11 слика. Структура докторске дисертације, поред апстракта на српском и енглеском језику, увода и закључка, списка референци и два прилога, обухвата пет међусобно повезаних делова. У дисертацији је коришћена актуелна и релевантна страна и домаћа литература, као и доступни подаци са Интернета.

Полазећи од сазнања да су флукуације привредне активности неминовна карактеристика тржишних економија, **предмет истраживања** докторске дисертације мр Соње Стоилковић је анализа значајнијих криза које су захватиле светску привреду у двадесетом и почетком овог века. У склопу наведеног предметног одређења јесте квантификација индикатора кризе, као и идентификација узрока кризе из 1929. године, латино-америчке и азијске кризе.

Досадашње кризе су увек имале предзнак националних, односно регионалних. Ниједна криза до сада није у тој мери угрозила светски финансијски систем, као што је то учинила криза из 2008. године. Наиме, само је глобализација, уз иновације у области финансија, могла да доведе до преноса ефеката кризе широм света. Зато је у предмет научног истраживања укључена анализа узрока и ефеката актуелне светске економске кризе на развијене економије (САД, земље Европске уније и водеће азијске економије) и економије са ниским дохотком, као и анализу мера за излазак из кризе које су примењене у датим земљама.

Предмет истраживања дисертације је и утицај глобалне кризе на привреду у транзицији, уз посебну анализу кретања страних директних инвестиција у условима пре и током кризе. Анализи је подвргнут ниво привредне активности у транзиторним привредама региона, у земљама Југоисточне Европе, у Заједници независних држава и у новим чланицама Европске Уније.

Предмет дисертације Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији јесте и анализа утицаја светске економске кризе из 2008. године на продубљивање транзиционе рецесије у Србији. Наша земља се, као и остале транзиционе економије, последњих година суочила са високим дефицитом текућег рачуна и високим ризиком наглог застоја капиталних прилива у периоду светске економске кризе. Зато је предмет дисертације и анализа утицаја кризе на најбитније економске параметре у периоду, када је утицај био најизраженији, од 2008-2012. године.

Циљ рада јесте да пружи одговор на питање у ком степену је светска економска криза утицала на пад привредне активности у земљама у транзицији, са посебним освртом на привреду Србије. Одговор на наведено питање захтевао је анализу узрока и последица

светске економске кризе, а затим и тражење могућих решења изласка из кризе, која су прилагођена условима домаћег привређивања.

Спроведена анализа у оквиру дисертације је имала за **циљ** да укаже на могућа решења глобалних изазова економске кризе, као и на могућност превазилажења развојних проблема у Србији, који су комбинованог транзиционо-кризног порекла.

У односу на дефинисани циљ истраживања, формулисане су релевантне **хипотезе истраживања**:

- 1) Разумевање ранијих кризних периода светске привреде важно је за уочавање раних показатеља кризе.
- 2) Светска криза из 2008. године утицала је негативно на опште економске токове, али много снажније на земље са ниским дохотком и привреде у транзицији.
- 3) На економске резултате земаља у транзицији утицали су и транзициони и рецесиони (кризни) фактори.
- 4) У привреди Србије транзициони фактори су значајније утицали на перформансе привреде у односу на фактор глобалне кризе.
- 5) Успешно превазилажење последица светске кризе могуће је само завршетком процеса приватизације и реструктурирањем реалног и финансијског сектора.

Имајући у виду постављени предмет и циљ истраживања, као и основне научне хипотезе, у докторској дисертацији је примењена квалитативна и квантитативна **методологија истраживања**. Сврха квалитативне методологије огледа се у прикупљању информација из различитих извора и њиховој интерпретацији како би се продубило разумевање проблема који се истражује. У истраживању и обради дефинисане проблематике коришћене су адекватне методе друштвених наука. Поред анализе и синтезе, индукције и дедукције, у докторској дисертацији је коришћен и компаративни метод.

Поред квалитативне, у дисертацији је примењена и квантитативна методологија, чиме је теоријски приступ комбинован са емпиријским приступом. Изнети су резултати емпиријских студија спроведених од стране других истраживача, који су проучавали утицај светске кризе на стање у глобалној, али и националним економијама.

У складу са предметом и циљем докторске дисертације као и постављеним основним научним хипотезама, коришћен је одговарајући скуп методолошких поступака, карактеристичних за истраживање у области друштвених наука. Током истраживања је консултована релевантна страна и домаћа литература, из области макроекономије, заснована на теоријском фундаирању и емпиријском искуству аутора.

С обзиром да је тематика рада комплексна, био је неопходан систематски приступ у истраживању и коришћењу како индуктивних, тако и дедуктивних метода, операционих и аналитичких истраживања, а све у циљу изналажења одговарајућег решења, које би у реалним условима било примењиво у транзиционим привредама. Највише је коришћен аналитички научни метод, који подразумева детаљну анализу одређених фактора, глобалних економских тенденција и појава.

У раду је примењена нормативна метода, која има за циљ да пронађе одређену норму, стандард, просек, који подлеже непрестаним променама. Ова метода подразумева коришћење разних статистичких података (кроз процес њиховог изналажења, правилне интерпретације, тачне процене и провере). Резултати добијени посредством ове методе имају и практичну корист и вредност. Поред нормативне методе, како би се дошло до одговарајућих резултата и препорука за будући развој, коришћена је и историјска метода, ради анализе претходних економских криза, као и метод компарације, све у циљу поређења актуелне глобалне ситуације са сличним догађајима из прошлости.

Током рада је обрађен низ статистичких података који су важни за предмет анализе дисертације. На тај начин постојећа сазнања су укључена у процес проналажења оптималног решења. Подаци који су коришћени у емпиријском истраживању су прикупљени преко извора, као што су Републички завод за статистику, Међународни монетарни фонд, Светска банка, Светски економски форум, Европска банка за обнову и развој и друге домаће и стране институције.

У циљу лакшег и бољег сагледавања веза и односа кључних варијабли и њихове прегледније упоредивости коришћене су одговарајуће графичке и табеларне презентације.

Садржај докторске дисертације

УВОД

I ДЕО

НАЈВАЖНИЈЕ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ 20. ВЕКА

1. Појмовно одређење стагнације, рецесије и депресије
2. Узроци и последице кризе из 1929-1930. године
 - 2.1 Кејнзијанска теорија
 - 2.2 Неокласична теорија
3. Криза земаља Латинске Америке 1980-их година
 - 3.1 Вашингтонски консензус као мера ММФ-а
4. Азијска криза 1990-их година
5. Основни индикатори кризе према Сигналном методу Kaminsky-Reinhart
 - 5.1 Примена Сигналног метода у анализи кризе у азијским земљама
6. Кредитирање земаља у развоју као програм ММФ-а и Светске банке
 - 6.1 Азијске земље и продубљивање кризе

6.2 Негативан утицај мера ММФ-а и Светске банке на привреду Руске Федерације

II ДЕО

УЗРОЦИ И ПОСЛЕДИЦЕ СВЕТСКЕ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ ИЗ 2008. ГОДИНЕ

1. Глобални оквири кризе
2. Најзначајнији узроци светске економске кризе
 - 2.1 Криза хипотекарног тржишта
 - 2.2 Банкарске иновације – вишеструка секјуритизација
 - 2.3 Превелико кредитно задуживање
3. Узроци и последице кризе у САД
 - 3.1 Настанак кризе у САД
 - 3.2 Кретање најважнијих економских показатеља у периоду 2001-2012. година
4. Последице кризе у осталим развијеним економијама света
 - 4.1 Земље Европске уније у периоду кризе
 - 4.2 Утицај глобалне кризе на привреду Кине
 - 4.3 Јапан и светска економска криза
5. Ефекти кризе на привреду са ниским дохотком (LIC-Low Income Countries)
6. Мере за излазак из кризе примењене у развијеним светским привредама
7. Стварање новог међународног финансијског поретка
 - 7.1 Реформа међународних банкарских токова
 - 7.2 Реформа улоге ММФ-а и Светске банке

III ДЕО

УТИЦАЈ ГЛОБАЛНЕ КРИЗЕ НА ТОК ТРАНЗИЦИЈЕ У ИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ

1. Неокласични модел транзиције реал-социјалистичких привреда
2. Приватизација као главни покретач процеса транзиције
 - 2.1 Модели приватизације државне и друштвене својине
 - 2.2 Транзиција земаља Централне и Југоисточне Европе у периоду 1989-2010. година
 - 2.3 Искуства земаља Централне и Југоисточне Европе у транзицији и приватизацији
3. Утицај процеса глобализације на кретање инвестиција
 - 3.1 Општи тренд раста инвестиција у условима глобализације
 - 3.2 СДИ у земљама у транзицији пре почетка кризе 2008. године
 - 3.3 Анализа инвестиционог тренда у периоду 2008-2012. година
 - 3.3.1 Ниво СДИ у развијеним привредама
 - 3.3.2 СДИ и земље у развоју/транзиторне привреде у кризном периоду
 - 3.3.3 Green-field инвестиције у транзиторним привредама
 - 3.3.4 Мерцери и аквизиције у процесу приватизације
4. Утицај светске економске кризе на привредне активности земаља Југоисточне Европе
5. Утицај светске кризе на транзиционе земље - нове чланице Европске Уније

6. Светска криза и привреде Заједнице независних држава
7. Примена Сигналног метода Kaminsky-Reinhart у анализи криза у транзиторним економијама

IV ДЕО ПРОЦЕС ТРАНЗИЦИЈЕ ПРИВРЕДЕ СРБИЈЕ И ЕФЕКТИ СВЕТСКЕ ЕКОНОМСКЕ КРИЗЕ

1. Програм транзиције привреде Србије из 1989. године
2. Ток приватизације у Србији
 - 2.1 Резултати приватизације до 2001. године
 - 2.2 Резултати и проблеми процеса приватизације у Србији у периоду 2001-2012. година
3. Утицај страних директних инвестиција на процес транзиције у Србији
 - 3.1 Кретање СДИ у транзиционом периоду
 - 3.1.1 Гранска анализа СДИ
 - 3.1.2 Мерцери и аквизиције у процесу приватизације у Србији
4. Инвестициони тренд у кризном периоду 2008-2012. година
5. Позиција Србије у инвестиционим токовима – препоруке за побољшање инвестиционе климе
6. Утицај светске економске кризе на макроекономске показатеље у периоду 2008-2012. година
 - 6.1 БДП и производња
 - 6.2 Инфлација и цене
 - 6.3 Незапосленост, запосленост и зараде
 - 6.4 Спољно-трговинска робна размена
 - 6.5 Јавни дуг
7. Анализа берзанског пословања у Србији
 - 7.1 Берзанско пословање у периоду 1996-2008. година
 - 7.2 Берза у време кризе (2008-2012. година)
8. Конкурентска позиција српске привреде у свету пре и током кризе
 - 8.1 Врсте националних конкурентних стратегија малих земаља
 - 8.2 Концепт укључивања Србије на светско тржиште
9. О нужности завршетка процеса приватизације и реструктурирања јавног сектора
10. О програму мера за одрживи привредни развој и раст Србије
11. О мерама економске, монетарне и фискалне политике за излазак из кризе – сличности и разлике у односу на приступ развијених привреда
12. Предлог финансијског концепта за избегавање кризе

ЗАКЉУЧАК
ЛИТЕРАТУРА
Интернет извори

У првом делу под називом **“Најважније економске кризе 20. века”** (стр. 5-43), приказани су сви релевантни чиниоци настанка економске кризе, полазећи најпре од кризе из 1929. године, преко латино-америчке кризе, до кризе у азијским земљама. Посебној анализи је подвргнут утицај финансијских институција, као што су ММФ и Светска банка, на настанак и продубљивање одређених криза у не тако далекој прошлости. У наставку су размотрени индикатори кризе, који могу указати на економску кризу у скоријој будућности. Од аутора су издвојени Камински и Рејнхарт, творци Сигналног метода, приступа који за разлику од традиционалног даје резултате у анализи предкризних фактора, а не само у анализи посткризних услова. Било је неопходно начинити детаљну анализу претходних кризних ситуација, како би се путем метода компарације извукли закључци који ће кризу из 2008. године учинити мање “катастрофалном” у односу на претходне.

У другом делу, који носи назив **“Узроци и последице светске економске кризе из 2008. године”** (стр. 44-75), изложен је утицај светске економске кризе на привреду САД, развијене економије света, попут европских земаља и значајних азијских економија, Кине и Јапана, а затим и утицај на земље са ниским дохотком. Посебан осврт је начињен у правцу стварања новог финансијског поретка, како би се ограничио ефекат кризе и предупредили нови таласи ширења нестабилности финансијског сектора. Као важна чињеница, посебно је издвојено да су мање привреде изложене позитивним, али и негативним ефектима процеса глобализације и да се самим тим помера и лествица приоритета када је у питању укључивање у светска економска кретања. Проблеми и недостаци привреда у развоју у тренутку глобалне економске кризе постају предности – предности слабе повезаности са кризним тржиштем развијених земаља.

У трећем делу који се односи на **“Утицај глобалне кризе на ток транзиције у Источној Европи”** (стр. 76-114), најпре је представљен модел транзиције постсоцијалистичких привреда, а затим је начињен осврт на поједине примере земаља у транзицији. Земље Централне и Југоисточне Европе су послужиле као одлично полазиште за компарацију трајања транзиционе рецесије у овим регионима. У оквиру трећег дела представљена је и анализа кретања страних директних инвестиција у условима глобализације и транзиције постсоцијалистичких привреда. Изложени су ефекти кризе у земљама у процесу транзиције, које су рањивије и подложније негативном дејству кризе, захваљујући крхким новоизграђеним тржишним институцијама. Са друге стране, ове привреде се налазе у одређеној предности у односу на развијене, захваљујући слабој повезаности са светским тржиштем и финансијским системима западних земаља. Начињена је и краћа анализа ефеката актуелне кризе на земље које су до скоро припадале групи транзиторних земаља, али су са мање или више успеха свој транзициони пут привеле крају.

У оквиру четвртог дела дисертације, који носи назив **“Процес транзиције привреде Србије и ефекти светске економске кризе”** (стр. 115-204), претходни закључци анализе економских криза и процеса транзиције постсоцијалистичких привреда у условима кризе, пренети су на конкретан пример привреде Србије. Имајући у виду да је процес транзиције на посебан начин обележио привредни развој Србије (и још увек је саставни део развојног тока наше земље), у дисертацији је одговарајућа пажња посвећена управо овом процесу, кроз истицање достигнутог нивоа приватизације и места наше привреде у светским инвестиционим токовима. Анализи је подвргнут спектар макроекономских показатеља у периоду 2008-2012. година, како би се кроз селекцију статистичких података дошло до закључка о ефектима светске економске кризе на транзиторну привреду Србије. Као коначан резултат уследио је предлог мера за отклањање негативних ефеката кризе испољених на локалном плану, који је методом компарације доведен у везу са предлозима изнетим у иностраној литератури, као решење опоравка развијених економија. Одговарајућа важност је дата и проблемима одрживог развоја и раста, који су у привреди Србије у великој мери условљени транзиционим факторима, а не само утицајем светске кризе.

Циљ је био доказати да се националне економије, а посебно привреде земаља у транзицији, не могу развијати изоловано од процеса глобализације светског тржишта и свих пратећих ефеката процеса, укључујући и негативне последице. Транзиторне привреде (као што је и привреда Србије) иако тржишно мање повезане са развијеним земаљама, изложене су ефектима кризе глобалних размера. Ови ефекти у комбинацији са проблемима транзиције чине двоструку претњу по привредни раст постсоцијалистичких земаља.

III ОЦЕНА РАДА (критеријуми Правилника Универзитета о пријави, изради и одбрани докторске дисертације, Прилог бр. 2, тачка 2)

1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у научној области

Комисија констатује да ће докторска дисертација под насловом **“Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији”** дати, по теоријској заснованости и практичном значају, важан допринос домаћој литератури у датој области. Кандидат је на основу студија спроведених у развијеним економијама, тежиште истраживања пренео на анализу утицаја светске економске кризе на транзиционе привреде. Овом тематиком се бавио мали број домаћих аутора, и то претежно у форми чланака и краћих научних радова, те је оваква опсежна и детаљна анализа била неопходност у тренутним условима функционисања светске економије.

Како је кандидат извршио систематизацију и критичку анализу постојећих знања водећих аутора у овом домену, с правом се може рећи да је видан допринос дат у унапређењу теоријског разумевања у овој области. На тај начин је обogaћена домаћа литература и ова горућа тема приближена условима у којима функционише привреда Србије. Са друге стране, постоји велика могућност коришћења добијених резултата у пракси. На бази изложених резултата емпиријског истраживања створене су претпоставке за дефинисање одговарајућих препорука и смерница за усмеравање економске политике Србије и свих њених саставних делова у будућем периоду. Остварени резултати дисертације и закључци имају и научну и практичну вредност у остваривању искорака у овој области.

Рад кандидата мр Соње Стоиљковић указује на промене настале у светској привреди, као резултат утицаја глобалне економске кризе. Резултати истраживања доприносе сагледавању глобалне економске ситуације, уз компарацију са претходним економским кризама, а све у циљу изналажења адекватног система мера за ублажавање ефеката кризе. Изложен је и концепт новог финансијског поретка, који би допринео спречавању кризних ситуација у будућности.

Као коначан резултат уследио је предлог мера, који је усмерен на решавање проблема привреда у транзицији, а посебно Србије, у условима глобалне економске кризе. Уколико говоримо о немогућности самосталног развоја националних економија без уважавања актуелних глобалних кретања, можемо закључити да је резултат докторске дисертације уследио управо у виду потврде ове тезе и проналажења оптималног решења у процесу укључивања Србије у глобализовани ток светске економије, користећи предности нашег положаја и, у истом тренутку, решавајући проблеме закаснеле транзиције и неутралишући спољне ефекте глобалне кризе. Предлог реструктурирања реалног и финансијског сектора у Србији представља и теоријски и практичан допринос ове дисертације у превазилажењу развојних проблема.

2. Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Комисија сматра да је докторска дисертација под насловом “**Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији**” резултат оригиналног научног рада кандидата мр Соње Стоиљковић. Обрађена тема је веома актуелна, недовољно истражена у домаћим условима и значајна за развој науке у области економије и привредног развоја, а посебно је значајна за област транзиције и анализе поремећаја у светским кретањима. Дефинисани предмет истраживања, постављени циљеви, истраживачке хипотезе, примењени научни методи и релевантни закључци иду у прилог констатацији Комисије да докторска дисертација

кандидата мр Соње Стоиљковић садржи све потребне елементе и представља резултат квалитетног научног и истраживачког рада.

Докторска дисертација представља резултат самосталног и студиозног рада кандидата. Избор релевантне стране и домаће литературе примерен је предмету истраживања. Извршена је адекватна анализа и критично вредновање теоријске и емпиријске грађе, што је довело до остваривања високог степена научне утемељености целокупног истраживања и логичног закључивања. На основу свега наведеног, Комисија констатује да је кандидат кроз ово истраживање остварио значајан научни и стручни допринос у области економије и да докторска дисертација садржи све потребне елементе оригиналног, самосталног и квалитетног рада.

3. Преглед остварених резултата рада кандидата у научној области

Поред магистарске тезе, као главног доприноса у области економије, досадашња истраживања мр Соње Стоиљковић су у највећој мери повезана са предметом истраживања докторске дисертације. Предмет истраживања у магистарској тези под насловом “Национална економија у условима глобализације” односио се на утицај процеса глобализације на транзиционе привреде. Стога је полазна основа за даљи научно-истраживачки рад кандидата представљала управо магистарска теза. У каснијем раду, кандидат је кроз радове и теме посвећене транзицији постсоцијалистичких привреда, глобализацији светске економије и питањима привредног развоја, дао теоретски и практичан допринос савременој економској науци. Посебно се издвајају следећи радови кандидата, који су суштински повезани са темом и садржајем саме докторске дисертације:

1. Stoiljković S., Đorđević M. (2009), *Globalization and the challenges of the world economic crisis*, Facta universitatis, Vol 6, N 3, 2009, стр. 261-267, ISSN 0354-4699;
2. Стоиљковић С. (2010), *И раст је реалан пад, Глобална економска криза – утицај на Србију*, Економист, број 504, стр. 32-33, ISSN 1452-1059;
3. Стоиљковић С., Ђорђевић М. (2012), *Утицај европске дужничке кризе на привреду Србије*, зборник радова са Научног скупа: *Актуелна кретања у европској и светској привреди, Импликације на Србију*, Научно друштво економиста Србије са Академијом економских наука, Економски факултет у Београду и Економски факултет у Крагујевцу, стр. 103-114, ISBN 978-86-403-1255-4;
4. Стоиљковић С., Ђорђевић М. (2013), *Економска политика и јавни дуг у време глобалне кризе: препоруке водећих економиста данашњице*, зборник радова са Научног скупа: *Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије*, Економски факултет, Универзитет у Крагујевцу, стр. 243-258, ISBN 978-86-6091-043-3;

4. Оцена испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему

Комисија сматра да докторска дисертација кандидата мр Соње Стоиљковић, под насловом **“Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији”** у потпуности испуњава захтеве у погледу обима и квалитета рада у односу на тему која је пријављена и одобрена.

Кандидат је извршио адекватан избор, дефинисање и систематизацију подручја и проблема истраживања, који су, заједно са закључцима и предлозима решења, представљени у оквиру четири дела докторске дисертације, чинећи на тај начин заокружену целину. Предмет, циљеви и научне хипотезе усклађени су у потпуности са предметом и циљевима релизованим кроз истраживање и тестирање хипотеза. Одабране научно-истраживачке методе су адекватно примењене, а извршена истраживања су у складу са пријавом докторске дисертације.

5. Научни резултати докторске дисертације

У складу са постављеним предметом, циљевима и научним хипотезама истраживања, кандидат мр Соња Стоиљковић је у докторској дисертацији формулисала одговарајуће закључке и теоријске и практичне резултате. Комисија сматра да је истраживање у докторској дисертацији кандидата допринело сагледавању комплексних питања из области светске економије, кризних стања и транзиције. Резултати дисертације се огледају у:

1. Компарацији претходних економских криза и решења за отклањање њихових последица;
2. Анализи двоструког утицаја глобалних и домаћих кретања на стање у транзиционој економији;
3. Идентификовању и поређењу антикризних мера у условима развијених привреда и привреда у развоју, односно транзиционих привреда;
4. Конкретном предлогу мера за отклањање последица утицаја светске економске кризе на привреду Србије и ефеката продужене транзиционе рецесије.

Наведени резултати представљају основу за формулисање практичних смерница, које ће помоћи у успостављању адекватне економске политике и њених саставних делова, као и формулисању одговарајућег пакета антикризних мера.

6. Применљивост и корисност резултата у теорији и пракси

Резултати истраживања представљени у докторској дисертацији кандидата мр Соње Стоиљковић под насловом **“Светска економска криза и транзициона рецесија у**

Србији” имају како теоријски, тако и практични значај за научну и стручну јавност, имајући у виду актуелност, као и недовољну заступљеност теме у досадашњим истраживањима домаћих аутора.

Научни допринос докторске дисертације се огледа у проширивању знања из области макроекономије, посебно глобализације светске економије, транзиције постсоцијалистичких привреда и привредног развоја. Како је до сада питање повезаности светских кризних кретања и рецесије у транзиционим привредама било у ограниченој мери заступљено у радовима домаћих аутора, али и аутора светске економске сцене, теоријски допринос дисертације има далеко шири оквир од националног и оквира домаће литературе.

Практичан допринос се односи на усмеравање економске, монетарне и фискалне политике у правцу стварања услова за стабилан и одржив раст привреде Србије. Смернице су дате у односу на предлоге водећих светских економиста, имајући у виду њихово богато искуство у сагледавању проблема и изналажењу решења кризних стања у привреди. Са друге стране, концепт антикризних мера и мера за одржив раст и развој укључује и специфичности привреде Србије, односно вишегодишњи утицај домаћих фактора на продужени транзициони пут.

7. Начин презентирања резултата научној јавности

Мр Соња Стоиљковић је свој досадашњи научно-истраживачки рад посветила питањима глобализације светске економије, транзиције постсоцијалистичких привреда и општег привредног развоја. Кроз радове, публиковане и презентоване научној и стручној јавности, кандидат је дао допринос домаћој литератури из датих области.

У вези са темом докторске дисертације, кандидат је на систематичан начин вршио истраживања, прикупљао релевантне информације и представљао резултате анализе утицаја светских економских појава на домаћа кретања. Од највећег значаја за рад на докторској дисертацији били су претходни радови кандидата, од којих се међу најзначајније по сродности са темом дисертације, могу сматрати:

1. Stoilković S., Đorđević M. (2009), *Globalization and the challenges of the world economic crisis*, Facta universitatis, Vol 6, N 3, 2009, стр. 261-267, ISSN 0354-4699;
2. Стоиљковић С., Ђорђевић М. (2013), *Економска политика и јавни дуг у време глобалне кризе: препоруке водећих економиста данашњице*, зборник радова са Научног скупа: *Институционалне промене као детерминанта привредног развоја Србије*, Економски факултет, Универзитет у Крагујевцу, стр. 243-258, ISBN 978-86-6091-043-3;

ЗАКЉУЧНА ОЦЕНА КОМИСИЈЕ

Комисија је једногласна у оцени да докторска дисертација кандидата мр Соње Стоиљковић, под насловом “Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији” испуњава све услове за јавну одбрану.

ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

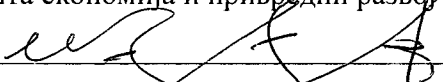
На основу претходне анализе резултата и доприноса, учињених констатација, као и изложене оцене и закључака о докторској дисертацији, Комисија предлаже Наставно-научном већу Економског факултета Универзитета у Крагујевцу да прихвати Извештај о оцени докторске дисертације кандидата мр Соње Стоиљковић, под насловом “Светска економска криза и транзициона рецесија у Србији” и одобри њену јавну одбрану.

У Крагујевцу,

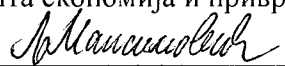
маја 2014. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

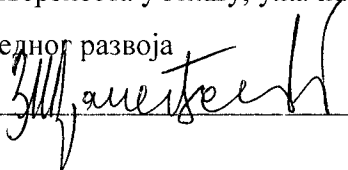
1. Др Мирослав Ђорђевић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој

2. Др Љиљана Максимовић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Крагујевцу, ужа научна област Општа економија и привредни развој

3. Др Зоран Аранђеловић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Нишу, ужа научна област Теорија привредног развоја

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
У КРАГУЈЕВЦУ

07 MAY 2014	
Др. Соња Стоиљковић	Поводом
109515-1/1	